

A TENGERPART

POLITIKAI NAPILAP

VII. évfolyam.

FIUME, kedd 1910. november 15.

260 szám.

Szerkesztőség és kiadóhivatal (telefonszám 229.)
Vicolo dell' Ospedale, Wurzer ház I. emelet.

Felelős szerkesztő:

MURAI JENŐ.

Egész évre . . . . . 24 kor. Negyedévre . . . . . 6 kor.
Félévre . . . . . 12 kor. Egy hónapra . . . . . 2 kor.

Egyes szám ára helyben 8 fillér.
Hivatalos hirdetések 6 hasábos petit sorja 40 fillér.

Az Adria szerződése.

Irta: Dr. Maylender Mihály,
Fiume országgyűlési képviselője.

Az Adria szerződését a kereskedelmi kormány meghosszabbította egy esztendőre. Ez a hiradás nem lephette meg azokat, akik kereskedelmi tengerészetünk ügyes-bajos dolgait ismerik és mérlegelni tudják főleg amaz okokat, amelyek az adott helyzetben megakadályozzák, hogy maga a kereskedelmi kormány az elkerülhetetlen, nagyobb koncepciójú és magasabb szempontból kezdeményezendő tengerhajózási reformmunkát megvalósítsa.

Annál inkább áll ez, ha tekintettel vagyunk arra, hogy például Olaszországban, ahol a kormányférfiak tengerhajózási ügyekben avatottabbak voltak, nemcsak hogy nem tudták az olasz tengerhajózási reformokat rövid időn belül és hamarosan végrehajtani, hanem már a kezdeményezésnél három olasz kormány volt kénytelen épen a tengerhajózási politika miatt lemondani. Ennek oka az volt, hogy az olasz hajóstársaságok pályázatainak föltételei meglehetősen bonyultak voltak és az olasz ugynevezett regionárius érdekek erős összekötésbe kerültek. A olasz parlament, tagjainak alapos készülségével és az olasz tengerhajózással kapcsolatos fontos gazdasági és politikai érdekeik hatásos védelmével először a Giolitti-, utóbb a Sonino-kormányokat kényszerítette lemondásra. A magyar tengerhajózást nem lehet ugyan az olaszországgal teljes hasonlatba hozni, kivált az utóbbi nagyobb kereskedelmi és tengerészeti terjedelménél fogva, de semmiesetre sem szabad figyelmen kívül hagynunk, hogy a magyar kereskedelmi tengerészet rendezésénél igen fontos politikai mozzanatok szerepelnek, ami más államokban alig fordul elő.

A kereskedelmi kormány ezuttal csak célszerűen járt el, amidőn az idő rövidségére és a behatóbb előkészülség hiányára való tekintettel reformterveit most nem vitte keresztül és megelégedett azzal, hogy az Adria-hajóstársasággal szemben fennálló viszonyt egy esztendőre meghosszabbítsa.

A magyar kormánynak nem is szabad a kereskedelmi tengerészet nagy és fontos reformját esetről-esetre az érdekeltekkel külön-külön tervezni és keresztülvinni. Mert ezentul még inkább nem az egyes hajózási vállalatok szűkebb érdekeiről, hanem a magyar tengerhajózásnak eredményes, közgazdaságilag és politikailag is hasznos, tartós és gyökeres átalakításáról van szó az egész vonalon és valamennyi társaság működését illetőleg.

Ami minden valószínűség szerint a kormányt arra készítette, hogy alapos elkészülség nélkül nagyobb reformokra egyelőre bele ne menjen, azt mindenesetre az osztrák kormánynak az utolsó időben nagy ügyességgel és tetemes anyagi áldozatokkal kifejtett versenyének

lehet tulajdonítani. Ezt a versenyt pedig nemcsak egy eredményes ellenverseny támogatásával lehet és kell egyensúlyozni, hanem az osztrák kormánnyal szemben érvényesítendő politikai befolyással is.

Tekintettel a most is érvényben levő azon megállapodásokra, amelyeknek célja, hogy a magyar és az osztrák hajóstársaságok közötti konkurrencia káros következményekkel ne járjon, a magyar kormánynak mindenesetre oda kell hatni, hogy az osztrák kormány részéről különösen a szűkebb tengerparti hajózásnál adott támogatások új és egészen más keretek közé szoríttassanak. Mert tagadhatatlan, hogy az osztrák kormánynak idevonatkozó némelyes támogatása a verseny célszerűtlen élesítését okozza és fokozza.

Ehhez azonban szintén idő és körülményes megfontolás szükséges.

Ennek következtében a kereskedelmi kormány ideiglenes intézkedését az Adria mostani szerződésének meghosszabbításával, amelyet más szempontból kifogásolni kellene, az adott körülményekhez képest kénytelen-kelletlen megnyugvással kell fogadnunk. Föltételezve természetesen azt, hogy a jövő esztendő folyamán a kormány tengerhajózásunk reformjával teljes elszántsággal és a legnagyobb és a legbehatóbb készülséggel fog a törvényozás elé lépni.

Addig módunkban lesz mindezeket a kérdéseket gondos figyelemmel kísérni és a legteljesebb objektivitással odahatni, hogy ne az egyes társaságok, hanem az ország és kereskedelmi tengerészetünk legfőbb érdekei érvényesüljenek minden vonatkozásban és hogy ezek az érdekek viszonylagosan hosszabb időre egyenek ezentul szolid alapokra fektetve.

Tallózás az 1911-iki költségvetésből.

A hajózásról.

A rendkívüli kiadások közt szerepel az „Adria” tengerhajózási részvénytársaság államsegélyének 1.140.000 koronáról 1.452.000 koronára való emelése. A 312.000 korona többlettel az Adria brazíliai járatát fogják támogatni. Eddig a társaság csak 6 brazíliai járatot tartott fenn, mert az osztrák Lloyd brazíliai járata is érintette Fiumét. Most azonban az osztrák társaság délamerikai hajózási szolgálatának súlypontja Brazília helyett La Plata lett. Így, hogy malmaink számára Brazília legalább havonta egy szállítási alkalom biztosíttassék, az Adria évente 12 brazíliai járatot létesít, járatonként 52.000 korona államsegélyvel.

A Magyar-Horvát Tengeri Gőzhajózási Részvénytársaság szerződéses járatálzatának kibővítésére 500.000 koronát kap.

A fiumei kincstári hajóépítő-telep kibővítéséhez szükséges terület megszerzésére a

miniszter 1.965.000 koronányi beruházást kér. Ezt a tételt a miniszter azzal indokolja, hogy tengerpartunkon eddig nem volt olyan berendezésű hajógyár, mely a haditengerészet nagyarányú megrendeléseinek eleget tenni képes lett volna. Sőt kereskedelmi tengerészetünk sem szerezte be hajóit a belföldi gyárakban. Az Adria, Magyar-Horvát, a Magyar-Keleti, az Atlantika hajóik legnagyobb részét Angliában rendelik meg. Ennek a hátrányos helyzetnek csak úgy lehet elejét venni, ha a fiumei kikötőben, mely már 3750 tonna hordképességű uszó-dokkal is rendelkezik, a legnagyobb hajók elkészítésére is alkalmas hajógyárnak fölépítését lehetővé teszik. Ehez az első lépés a Danubius hajó- és gépgyár részvénytársaság által bérleti szerződés alapján már most is elfoglalt s fiumei Bergudiban fekvő kincstári hajóépítő-telepnek megfelelő kibővítése. (A részleteket már legutóbbi számunkban ismertettük. — A szerk.)

Az államvasutak.

Az államvasutak 1911. évi költségelőirányzatának alapjául szolgáló üzleti vonalhossz 18,046.378 kilométer, tehát a szaporulat 1909 óta 669.992 kilométer.

Az államvasutak rendes kiadásai 286,528.000 koronára rugnak, tehát kerek számban 42 millió az emelkedés 1909 óta. Ebből a többletből személyi járandóságokra 10 millió jut, fizetésekre hetedfélmillió. Még pedig:

1. A személyzetnek szaporítására és pedig:	
a forgalomnak kilátásba vett emelkedése és egyéb körülmények tolytán	3,815.460 kor.
a vonalszaporulatra	745.210 kor.
2. Az évi fizetéses személyzet időszakos előléptetése	2,281.140 kor.
a tisztviselők soron kívüli előléptetésére az 1909. évi költségvetéssel engedélyezett	
80.000 K-án felül	20.000 kor.

A miniszter az 1911. évre a személyzetnek 4141 munkaerővel való szaporítását vette kilátásba. Ebből esik:

az üzletvezetésre	133 munkaerő
a külszolgálatra	4000 „
tulajdonképp nem vonatüzemű kiadásokra	10 „

A külszolgálatnál a pályafentartási vonalszolgálatra felvesznek 111 munkaerőt, a pályafelügyeletnél 308, a fatelítésnél 1, a táviró és egyéb villamos berendezéseknél és vezetékekénél 9, az állomási szolgálatnál 1564 munkaerőtöbblet szükséges. Ennek fejében a miniszter előirányzott:

68 tisztviselői, 60 állomáselőjárói, 230 állomásfelügyelői, 14 irodakezelői, 29 kocsimesteri, 140 raktárnoki, 30 távirászi, 2 lámpakezelői, 34 kezelőnői, 20 kapusi, 300 kocsimendezői, 40 kocsikezelői, 42 kiadóéri, 98 ál-

lomasmálházói, 9 értesítői, 33 lámpatisztítói, 183 váltókezelői, 13 kapuári és 40 őri állást, továbbá 95 napidíjas részére és 84 napibéres részére a megfelelő illetmény-összeget.

A motorüzemnél a többlet 986 munkae-
rő, a vontatásnál 894 munkae-
rő. (A mozdony-
személyzeti csoportnál szaporulatként szükséges
többlet 717 munkae-
rő). De ezenkívül az egyes
szolgálati ágaknál még körülbelül 600 főnyi
munkae-
rőszaporulatra van szükség a jövő év-
ben. Kilométer- és órapénzekre előirányoznak
12,654.000 koronát (a többlet 1,556.00 korona),
jutalmakra és segélyekre 580.000 koronát (a
többlet 69,170 korona), a nyugdíjintézet, be-
tegyesélyező pénztárhoz való hozzájárulásra
6,635.000 koronát.

Beruházásokra ebben az évben 18 millió
koronát kér a kereskedelemügyi miniszter.

Az államvasutak kocsiállománya ez idő
szerint:

7232 személy-,
2187 kalauz-,
77316 teherkocsiból áll. A miniszter most
192 személy-,
35 kalauz- és
2835 teherkocsi ujonnan való beszerzését
vette kilátásba.

Állomások kibővítése: a zágrábi üzletveze-
léség területén és a Dunántul:

Börgönd, Tapolca és a köz-
benső állomások, I. részlet 400.000 kor.
Budafok 160.000 „
Cameralmoravica 300.000 „
Cellidömölk 250.000 „
India és Pétervárad 300.000 „
Lokve 132.000 „
Pozsonyfiók állomás, III.
részlet 300.000 „

A miniszter az államvasutak 1911. évi
összes üzleti bevételeit 372 millió koronával
irányozza elő.

UJDONSÁGOK.

— **Személyi hir.** Kenedi Géza ország-
gyűlési képviselő, az „Ujság“ főmunkatársa
ma Fiuméba érkezett.

— **A király Maylenderhez.** A szombat
esti delegációs udvari ebéden feltűnést keltett,
hogy a király az ebédet követő cercle alkalmá-
val mindjárt Harkányi Frigyes báró, a de-
legáció legidősebb tagja után Maylender Mi-
hály Jr.-hoz, Fiume országgyűlési képviselőjé-
hez fordult s e szavakkal üdvözölte olasz nyel-
ven: „Mi fa piacere di vederLa qui.“ (Örülök,
hogy itt látom). Maylendert elképzeltetleg
kellemeesen lepte meg a király barátságos han-
gu megszólítása és mélyen meghajolt.

Az uralkodó erre azt mondta a képviselő-
lőnek, hogy értesült, miszerint a fiumei ipar
részeseidni kíván a haditengerészet megrende-
léseiben. Maylender megerősítette a király
szavait és annak a véleményének adott ki-
fejezést, hogy a haditengerészet esetleges
megrendeléseit a Danubius pontosan és idő-
ben tudja teljesíteni. A király ezután a fiumei
ipar rohamos fejlődéséről elismerőleg nyilatko-
zott.

Csak Maylender megszólítása után került
sorra Nagy Ferenc volt államtitkár, báró Dániel
Ernő volt kereskedelemügyi és néhány más
delegátus.

— **Bihari Ákos klasszikus estélye.**
Ünnepszamba menő estélye volt szombaton
a fiumei magyarságnak. Bihari Ákos, a Vig-
színháznak Fiumében is ismert művésze
„klasszikus estélyt“ rendezett az Európa-szálló
nagytermében, amely teljesen megtelt Fiume
előkelőségeivel. Mióta Bihari a Janovics tár-
sulattal városunkban szerepelt, az akkor is
kiváló kvalitású művész nagyot nőtt. Szom-
baton este képes volt egymaga több mint két

órán át hallgatóságát teljesen lebilincselni és
az érdeklődés a műsor minden számánál nem
hogy megcsappant volna, hanem folyton fo-
kozódott. Minden diszlet és minden felszerelés
nélkül pusztán saját művészi előadó képes-
ségével oly frappáns hatást tudott elérni kö-
zönségénél, hogy benyomása alól senki, még
a legközhölyösebb hallgató sem tudta magát
kivonni. Amellett kellemes, szép férfihangja
soha, még a legerősebb kitöréseknél sem
hagyta cserben.

Először „Faust“ nagy jelenetét (I. felvo-
nás I. szín) mondta el mélyen átgondolt gyö-
nyörű előadásban. Azután a XVII. századból
való eredeti kuruc verseket szavalt el s külö-
nösen „Rákóczy bucsu“-jával ért el nagy ha-
tást. Endrődi Sándornak a „német“-ről irt ku-
ruc versei jóízű derűtséget keltek. Antonius-
nak Caesar holtteste fölött mondott beszéde
következett, a melynek előadásával Bihari ki-
tűnő Shakespeare-interprettálónak is bizonyult.
Arany János „Fiamnak“ és Petőfi Sándornak
„Fiam születésére“ című verseit mondta el
ezután és pedig szándékosan egymás mellé
állítva, hogy a két költő egymástól eltérő
életfelfogására és temperamentumára rámutas-
son. Ez az összehasonlítás magának Bihari
Ákosnak ötlete. Egy-két további vers elmon-
dása után Rostand „Cirano de Bergerac“-jának
orr-jelenetét adta elő kiváló tökéletességgel és
végül Kiss József „Jehova“ című versének
második részét szavaltta el „pièce de resistance“-
nak. A minden szentimentális kedélyt mélyen
megindító gyönyörű vers Bihari zseniálisan
nagy szerű előadásában valósággal megrázta a
hallgatóság lelkét, amely szünni nem akaró,
frenetikus tapsal köszönte meg a művésznak
a nyújtott valóban klasszikus élvezetet.

Bihari Ákos, mint halljuk, innen Triesztbe
utazik, hogy művészetét a szomszéd kikötő-
város nagyszámú magyarságának is bemutassa.
Melegen ajánljuk a trieszti magyaroknak, akik
mint „A Tengerpart“ állandó olvasói fenti
kritikánkat nagy számban olvassák, hogy
személyesen győződjenek meg arról, menyire
halvány leírása az Bihari valódi nagy művé-
szetének.

— **Uj polgár.** Massari-Zavaglia Ferenc
herceg tegnapelőtt tette le a helybeli városhá-
zán a magyar állampolgári esküt. Az esküté-
telnél jelen volt Baccich másodalpolgármester,
Deseppi városi tanácsvezető és Suppancich, a
városi segédhivatalok igazgatója.

— **Automobilok a hadseregben.** Bécs-
ből írják, hogy a hadsereg vezetősége mind a
tizenhat hadtesthez automobilszolgálatot szán-
dekozik beosztani. Az automobilon, amelyek
a külföldi hadseregnél kitűnően beváltak áru-
és anyagszállításra fognak szolgálni.

— **Abbázia vendégei.** A szom-
zédos Abbázia fürdő- és üdülőhelyet ja-
nuár 1-étől november 9-éig összesen 41,005
fürdővendég látogatta meg. Ezenkívül 3954 át-
utazó is meglátogatta a fürdőhelyet, miáltal a
teljes szám 45,009. November 3-ától nove-
ber 9-éig a vendégek száma 266 al szaporod-
zott. A november 9-én ott üdülők száma
1986 volt.

— **Nyomozás betörők után.** Megirtuk
a minap, hogy Anderle Bartolomeo kereske-
dőnek a via del Volton levő üzletében betör-
tek s onnan nagyértékű árut vittek el. A
rendőrség letartóztatott a betörés gyanuja alatt
több egyént, ezeknek azonban sikerült alibit
bizonyítani. A rendőrség folytatja a nyomozást.

— **Elsülyedt vitorlások kiemelése.** A
csütörtöki nagy viharban a közeli Peschera
öbölben két egyenkint 25 tonnás vitorlás
elsülyedt. A két vitorlás a „Cecilia“ és a
„Zora“ nevet viselte és kövel meg téglával
voltak megrakva. A hat főnyi személyzet min-
den baj nélkül partra tudott jutni. A tenger-
észeti hatóság „Előre“ gőzöse még pénteken
elindult, hogy az elmerült vitorlásokat meg-
találja. Ez azonban csak szombaton este siker-
ült. A két vitorlást Portoréba vontatták, ahol

egész éjjel szivattyúzták belőlük a vizet. Teg-
nap délelőtt azurán a „Cecilia“-t Klimnóba
vontatták, ahol kijavítják.

— **Belefult a Fiumarába.** Segnan Fe-
rencz 60 éves fiumei illetőségű napszámos
tegnap este a Fiumarának a Scoglietto-tér-
mentén elhuzódó kőfalára részegen lefeküdt.
Alvás közben valahogyan lefordult a szűk fa-
lacskáról és belezuhant a Fiumarába. A sze-
rencsétlen ember belefult a vízbe. Holttestét
eddig nem találták meg. Valószínű, hogy a víz
a tengerbe sodorta.

— **Véresre verték.** Tegnap délután a
Cantridán levő Mittel-vendéglőben Média Ba-
lázs, Média Vilmos és Berger Mihály nevű
egyének összeveszttek Klopocsaváz Emillel, akit
a veszekedés hevében megtámadtak és súlyo-
san megverték. A véresre vert embert a men-
tők szállították be a kórházba.

— **Tengerbe hányt paradicsom.** A
tegnapelőtt Bariból ideérkezett „Gallipoli“ nevű
gőzösről nagyobb mennyiségű paradicsomot,
amely a kolerától inficiált területekről származik,
a tengerbe hánytak, mert a hajót vizsgáló
tengerészeti hatóság orvos azokat veszélyese-
nek találta.

— **Az Osztrák Lloyd novemberi me-
netrendje.** Földközi tengeri szolgálat. A thesz-
záliai „A“ vonal gőzöse november
20-án rakodik, a menetrendben feltűn-
tetett összes kikötők részére. A theszzáliai
„B“ vonalának gőzöse november huszonhetedikén
fog rakodni Fiumében a menetrendben
foglalt összes kikötők számára.

A görög levantei „A“ vonal hajói nove-
ber 21-én, ugyanezen járat „B“ vo-
nalának gőzöse pedig november 14-én és
28-án rakodnak Fiumében, a menetrend-
ben foglalt összes kikötők részére. Végül a
szirai vonal gőzöse november 14-én,
21-én és 28-án rakodnak Fiumében, a menet-
rendben feltüntetett összes kikötők részére.

Oceánszolgálat: A trieszt-kobei vonal
„Nippon“ gőzöse november 15-én fog rakodni
Fiumében a menetrendben foglalt összes
kikötők részére, átrakodással a vonatkozó kikötő-
kben.

— **Az abbáziai Szező-szanatoriumba**
za elmúlt napokban a következő vendégek ér-
keztek: Huszár Ferenc dr. Budapestről, Iva-
nesku Traján mészarostmester Lugosról, Mrazek
József igazgató Bécsből, Svoboda Amália ven-
deglősnő Bécsből.

— **A kikötőből.** A kikötőbe részben a
tegnapi, részben a mai napon a következő
hajók érkeztek: „Emmy Arp“ német gőzös
Hamburgból 50 zsák kávéval, 40 tonna rizze,
30 tonna rizszsel, 30 tonna parafinnal és 70
tonna vegyes áruval. „Carnolia“ osztrák gőzös
Konstantinápolyból 700 zsák fűgével, 900 zsák
paprikamaggal, 300 zsák valloneával, 200 zsák
szőlővel és 30 tonna lenmaggal. „Goritia“
osztrák gőzös Alexandriából, 200 bál gyapju-
val, 1200 zsák liszittel, 1000 zsák korpával és
10 tonna cöhánynyal.

Indult: „Saxonia“ angol gőzös New-
Yorkba, 700 tonna babbal, 80 láda üvegáruval,
700 láda ásványvízzel, 200 láda és 210 bál
börrel, 30 hordó borral és 450 zsák lenmag-
gal.

— **Megakadályozott lopás.** Forenpo-
cher Bernát pasaci illetőségű munkás tegnap-
előtt a Deltán járt, mikor egy előtte ismeret-
len ember felkérte, hogy a közelben levő kézi-
kocsira rakjon deszkát, mire majd intézkedik,
hogy hová vigye. A munkás, azt hívén, hogy
a deszkarakományhoz az ismeretlennek valami
köze van, rakni kezdett. Ezt azonban észre-
vette Petrich fakereskedő, a fa tulajdonosa,
aki a közeli Ruzich házak egyikében lakik.
Rögtön odasietett, hogy megakadályozza a lo-
pást. Amikor az ismeretlen közeledni látta
Petrichet, futásnak eredt. A kereskedő kérdőre

Nem igaz, mondja Kovács, nekem hiába beszélsz,

ha használt volna szodeni pasztillát, régen
egészséges lennél és a köhögésed, a mely min-
denkit elriaszt, régen elmúlt volna. Fay valódi
szodeni pasztillájának használata igen kényel-
mes, hatása enyhe és kellemes és biztos, és szer-
etném én azt a hurutot látni, a mely a szodeni-
vel ellenkezni tudna! Hozass tehát azonnal Fay-
féle valódi szodeni pasztillát a gyógyszerházból
vagy drogériából, hogy megszűnjék a köhögés.
Egy doboz ára 1 kor. 25 fillér.

Főképviselet Magyarország és Ausztria részére:
W. Th. Güntzert, cs. és kir. udvari szállító, Wien
IV./I. Grosse Neugasse 17.

vonta Forenpochert, aki azzal szabadkozott, hogy ő nem tudta, hogy lopás készül. A rendőrség azonban mindennek ellenére letartóztatta, mert azt hiszi, hogy Forenpocher is részes a lopási kísérletben s a fenti mesét csak mentésére találta ki.

— A „Saxonia“ elindult. A Cunard társaságnak pénteken ideérkezett „Saxonia“ gőzöse tegnap délután három órakor elhagyta kikötőnkét és New-Yorkba indult. A harmadik osztályon 1002, a másodikon 75 és az első osztályon egy utas utazik az Újvilágba.

— A magyar birodalom népesedése szeptember hónapban. A „Statistikai Havi Közlemények“ most megjelent szeptember havi füzeté szerint az 1910. év szeptember havában 61.273 gyermek született élve a magyar birodalomban, az elhaltak száma pedig 33.189-re rugott, úgy hogy a természetes szaporodás 28.084-et tett. A közölt számokból a társországra esett 580 élveszületés, 4148 halálozás és 3432 főnyi szaporodás. Az 1909. év szeptember havi eredményével szemben az 1910. évi szeptember kedvezőbb eredménnyel zárult. A születések száma ugyan kevesebb volt 3244-el az 1909. évi szeptember havához képest, viszont a halálozás 6143-al csökkent, úgy hogy a szaporodás száma 2899-el emelkedett. Kedvezőtlenebb azonban az eredmény, ha az 1909. évi kilenc első hónapjának adataival. A születések száma kevesebb volt 50.368-al és bár a halálozás is csökkent 35.975-el, a szaporodás 14.393-al kevesebb a múlt év megfelelő szakának szaporodásához képest. 1910. év szeptember havában 818 pár kötött házasságot a magyar birodalomban, még pedig 7885 a szorosabb értelemben vett Magyarországon és 733 Horvát-Szlavonországokban. Az 1909. év szeptember havával összehasonlítva, 1910-ben 835-tel kevesebb házasságkötés történt; a kilenc első hónapot tekintve pedig 7554-gyel kevesebb a házasságkötések száma, mint az 1909. év kilenc első hónapjában volt.

A kötött 8618 házasság közül 1278, vagyis 14,83 százalék volt vegyes, ezek közül azonban Horvát-Szlavonországokra csak 29 esett, az ott kötött házasságoknak 3,96 százaléka. Keresztény-zsidó házasság 53 köttetett e hónapban s ezek közül 22-ben a menyasszony, 31-ben pedig a vőlegény tartozott a zsidó felekezethez.

Távirat ◀▶ Telefon

A miniszterelnök és a bán Bécsben

BÉCS, nov. 14. Tomasics Miklós horvát bán tegnap este Bécsbe érkezett. Ma reggel hosszabb ideig tárgyalt Héderváry miniszterelnökkel, majd a királyhoz ment kihallgatásra.

Kereskedők és iparosok a polgári perrendtartás tervezete ellen.

BUDAPEST, nov. 14. A magyar kereskedők országos egyesülete tegnap nagygyűlést tartott, amelyen Sándor Pál elnöklettel és Vázsonyi Vilmos nagyhatású beszédet mondott. A nagygyűlésen sok vidéki kereskedő és iparos megjelent. Határozati javaslatot fogadtak el, mely szerint állást foglalnak a polgári perrendtartás tervezetének a könyvkivonati perek illetékességéről szóló szakasza ellen, amely megakadályozza a kereskedőt abban, hogy adósát a saját bíróságánál perelhesse.

A battonyai főszolgabíró felmentették.

SZEGED, nov. 14. A szegedi törvényszék tegnap felmentette Petrovics Mihály battonyai főszolgabíróat abban a rágalmozási pörben, amelyet Simon Ákos táblabíró indított ellene. Az ítélet indokolása szerint a vádlott állításait bebizonyította ugyan, de a vádak csak kisebb fokú hivatali szabálytalanságoknak, amelyek miatt fegyelmi vizsgálatot Simon ellen nem indíthattak volna.

Megáradt a Tisza.

SZEGED, nov. 14. A Tisza annyira megáradt, hogy néhány tiszaparti fátelpről a rakományokat besodorta.

Matrózok lázadása egy kolerás hajón.

TITEL, nov. 14. A „Hazám“ nevű gőzös, melyen halálos végű koleramegbetegedés fordult elő, négy nap óta vesztegár alatt áll a Tiszán. A matrózok eddig nyugodtan viselkedtek, de mert Blaskovics Gyula nevű társuk ma kolerában megbetegedett, azt követelték Simon Sándor kapitánytól, hogy azonnal tegye őket partra. Minthogy Simonyi a matrózok követelését nem teljesítette, rárohantak és véresre verték. A kapitányt a hajót szuronyos csendőrök őrzik.

Az automobil áldozata.

NAGYVÁRAD, nov. 14. Hoffmann József itteni tűzérőhadnagy kétkerekű kocsiján hajtott végig a főútcán, ahol lova egy száguldó autóbiltól megijedt és elragadta a kis kocsit, a melyből a főhadnagy oly szerencsétlenül esett ki, hogy koponyatörést szenvedett. Miközben lakására szállították, meghalt.

Öngyilkos tanítónő.

BUDAPEST, nov. 14. A Ferenc-körút 27. számú házában bérelt lakásán Komper Mária fővárosi tanítónő beretvával felvágta karján az ereket és felakasztotta magát. Mire rátaláltak, meghalt. A tanítónőt, súlyos idegbaja kergette a halálba.

Nagy vasuti katasztrófa a főváros közelében.

BUDAPEST, nov. 14. A Nagykáta felől érkező személyvonat ma hajnalban Budapest közelében összeütközött egy tehervonattal. A személyvonat kocsijai darabokra törtek és a romhalmaz alól bozalmas jajgatások hallatszottak. Az összeütközés következtében tizennyolc személy halálosan megsebesült. Az első segélyt a nagykáta orvosok nyújtották az összeütközés áldozatainak, akiket külön vonaton szállítottak a fővárosba, ahol a Rókus kórház sebészeti osztályán helyezték el őket. Az összeütközést hibás váltóállítás okozta.

A Nobel díj nyertese.

STOCKHOLM, nov. 14. A Nobel díj tudományos munkálkodásokat jutalmazó részét Wallace Ottó göttingeni egyetemi tanárnak, a híres vegyésznek ítélték oda azokért az eredményes buvázkodásokért, amelyeket a szerves kémianak az ipari vegyészeti ágán végzett.

Nyilt-tér*).

Magyar kir. tengerészeti hatóság.

6816/910. sz.

Versenyárgyalási hirdetmény.

A sv. jelenai kikötőben végzendő kotrási munkálatokra a m. kir. tengerészeti hatóság 1910. évi november hó 26-án déli 12 órakor műszaki osztályánál zárt ajánlati versenyárgyalást tart.

A vonatkozó ajánlatok az ajánlati előmért-költségvetéssel „Ajánlat a sv. jelenai kikötőben végzendő kotrási munkálatokra“ jelzéssel ellátott, lepecsételt sértetlen borítékban a kitűzött napon délelőtt 11 óráig a hatóság segédhivatali igazgatójánál nyújtandók be; későbbben beérkezett ajánlatok figyelembe nem vétetnek.

Az ajánlathoz az ajánlati összeg 5%-ának megfelelő bánatpénznek valamely állami adóhivatalnál való letételéről szóló nyugta csatolandó.

A szóban lévő munkára vonatkozó terv, a kötetendő szerződés és ennek kiegészítő részét képező feltételek a hatóság műszaki osztályánál.

* E rovatban közöltékért a beküldő felelős A szerk.)

nál a hivatalos órákban naponként megtekinthetők.

Az ajánlati és az ajánlati előmért költségvetési minta a hatóság segédhivatalánál 1 korona 20 fillérért vagy megfelelő értékű levélbélyeg beküldése ellenében kaphatók.

Fiume, 1910. évi november hó 6. án.

M. Kir. Tengerészeti Hatóság.

Lederer penzio Abbazia. Habsburg villa és Park szálló

120 szoba. Lift. Fürdők a házban. Villanyvilágítás. Árnyas kert. Gyönyörű kilátás a tengerre. Szoba és ellátás 8 koronától feljebb. Családoknak engedmény.

DEÁK SZÁLLÓ és ÉTTEREM Deák-korzó FIUME

— a pályaudvartól 3 percnire — Kifogástalan magyar s bécsi konyha. Hamisítatlan borok. —:— Olcsó árak. 40 modernül berendezett szoba. Tulajdonos

Ederer-Burger Gyula a Lloyd-étterem volt főpincére.

Harisnyakötőde Fiumében.

Deák korzó 26. sz.

Elvállal minden e szakmába vágó munkát, úgy kör- mint hosszugépen. Harisnyá fejelések jutányos árban végeztenek. Minél több szives megbízást kér Czimmermann Györgyné.

„A Tengerpart“ előfizetési ára:

Egész évre . . . . . 24 korona
Fél évre . . . . . 12 „
Negyedévre . . . . . 6 „
Egy óra . . . . . 2 „
Egyes szám ára 6 fillér.

„A Tengerpart“ szerkesztősége és kiadóhivatala: Vico del'Ospedale Wurzer-ház I. em. Telefon 229. sz.

Fiatalemler keres jobb családnál

butorozott szobát

teljes ellátással együtt. Szives ajánlatok az ár megjelölésével együtt „A. B. 10“ jelige alatt kéretnek.

Malosek Pál

szobafestő, cimfestő és mázoló

A fiumei és környékbeli magyarság figyelmébe ajánlja szolgálatait. Vállal minden e szakba munkát — új épületek teljes festését is — olcsón és kifogástalanul.

Cim: Via Caserma 5. sz., I. em.

A Tengerpart minden jogos

panaszt közöl és minden

közérdekű felszólalásnak

!! helyt ad. !!

Fix fizetés

és magas jutalék mellett alkalmazunk vidéki ügynököket sorsjegyek részletfizetésre való eladásához. Havonként elérhető jövedelem 300—600 korona Hecht Bankház Részvénytársaság Budapest, Ferenciek-tere 6.

„DE LA VILLE“
SZÁLLODA, KÁVÉHÁZ ÉS ÉTTEREM
FIUME, DEÁK-KORZÓ.

— A magyarság találkozó helye. —
Az étteremben délelőtt 9 órától izletes
villásreggeli olcsó áron.
A kávéházban esténként KOVÁCS JÓZSEF
jóhírnevű kaposvári cigányzenekara hang-
versenyez.
Minden vasárnap d. u. 4-6 uzsonnázene.

TULAJDONOS:
ifju BUDAI KÁROLY

Catti György utóda

cs. és kir. udvari szállító

GYÓGYSZERTÁRA
a városi torony mellett.

Ajánlja magát minden orvosi rendelés
azonnali és exakt elkészítésére. Kapható
minden gyógyszerészeti különlegesség,
gyógyszappanok, az összes ásványvizek,
toalettcikkek és szépítőszerek stb. stb.

Ujságelárusítók (rikkancsok)

jó heti fizetéssel és eladási
jutalékkal felvétetnek
„A TENGERPART“ kiadóhiva-
talában Vicolo dell' Ospedale,
Wurzer-ház.

„Sans Souci“

elismert legfinomabb, francia minta
szerint előállított pezsgő.

Carte d'Or, Carte blanche, Asti spumante,
Gennaro Ossoinack pezsgőbor pince Görz,
Főraktár Fiumében: Benvenuto Vezzil-nél
Via Lodovico Kossuth.
Arjegyzék ingyen.

Megnyilt! ▲ ▲ Megnyilt!

MERKUR KÁVÉHÁZ

a vasuti állomással szemben

Legjobb minőségű kávéházi italok. - - -

☐ MAGYAR BOROK. ☐

- - - - Pontos és tiszta kiszolgálás.

A MAGYARSÁG TALÁLKOZÓ HELYE.

A n. é. közönség pártfogását kéri
KONRAD FERENC tulajdonos.

LA GRASTA TAMÁS

uj divatáru üziete.

Fiume, Via Riva 6 sz. (Marac-ház).

Nagy választék divatkülönlegességekben, rövid-
árúknban, szövött- és konfekció-árúknban.

Bluzok, alsósoknyák, gyermek- és reformruhák, kö-
tények, valamint férfi és női fehérneműk. Nyakkendők,
esernyők és sétatökök. Jutányos árak.

Szíves pártfogást kér

LA GRASTA TAMÁS

HUNGÁRIA-szálloda

Fiume - Viale Franc. Deák - Fiume
(a pályaudvar közelében).

KIFOGÁSTALAN KONYHA ÉS TISZTA.
:: JÓ MINŐSÉGŰ MAGYAR BOROK. ::

34 KÉNYELMESEN BERENDEZETT
:: VENDÉGSZOBA. ::

Olcsó árak! Olcsó árak!

FUNDA ANTAL A „Continental“ szálló volt
tulajdonosa.

**Fiumei első magyar rizshántoló- és
rizskeményítőgyár részv.-társaság.**

FIUME.

Különlegesség
FÉNYKEMÉNYÍTŐ
táblácskáknban.

VÉDJEGY.

A vegyi tisztaságért a gyár kezkeskedik.

☛ Telefon 474. szám. ☛

Tisztelettel értesitem a n. é. közönséget, hogy
a Via del Mercato coperto 3. sz. alatt a mai
kor igényeinek megfelelően berendezett **fűszer
és csemege üzletet** nyitottam. Minden törek-
vésem oda irányul, hogy tisztelt vevőimet a
legmesszebbmenő figyelmes kiszolgálásban ré-
szesítem. Raktáromon mindenkor friss és el-
sőrendű fűszer, csemege, bel- és külföldi sajtok,
konzervek, friss töltésű ásványvizek igen elő-
nyös áron kaphatók. ::
Tisztelt vevőim kényelmére mindenkor friss
kenyeret is raktárou tartok az első fiumei ke-
nyérgyár gyártmányaiból. ::

Szíves pártfogást kérve, vagyok mély tisztelettel
Markovics S. fűszer- és csemege
kereskedő. ::

Berson
gummisarkok
még is a legjobbak!
Mindenütt kaphatók.

A leggazdaságosabb, állandó meleget
tartó, kitűnő kályha a

Meteor
kályha

kőszén és kokszfű-
tésre berendezve.

Egyedüli és kizárólagos
raktár:

WURZER JÁNOS
Fiume, Vicolo dell' Ospedale.

A Tengerpart
kiadóhivatala és
szerkesztősége
a Vicolo dell' Ospedaleban
levő Wurzer ház I. emele-
tén van.

Legcélszerűbb!

Legolcsóbb!

Mindenkinek nélkülözhetetlen

**A FRANKLIN
KÉZI LEXIKONA**

mely három nagy nyolcadrétű kötetben rövid és tömör
leírásokban tárgyalja az összes tudnivalókat.

Minden cikkét kiváló szakemberek írták, tehát adatai fel-
tétlenül megbízhatók; csak azt öleli fel, amire a művelt
embernek tényleg szüksége van s akkora terjedelemben,
amennyiben szükséges.

Szövegét száznál több tábla, köztük sok színes, teszi szemléletessé.
A Franklin Kézi Lexikona lesz tehát a magyar közönség
mindennapos használatra való, könnyen kezelhető, praktikus
és hű tanácsadója.

A három pompás kötet ára 54 korona.
Az I. kötet 1911 elején jelenik meg, a II. és III. kötet
rövid időközökben.

Megrendelhető:

Lampel R. könyvkereskedése (Wodianer F. és Fiai) r.-t.-nál
Budapest, VI., Andrásy-ut 21. sz. és minden könyvkereskedésben.

„A TENGERPART“

— telefonszáma —

229

Ha előfizetni akar, vagy
hirdetni valója van
hívja fel ezt a számot

229

Bonin penzió Velence

Corte Barozzi, a Britannia-
!! szálló mellett. !!

Kitűnő bécsi konyha, különösen
magyarok és osztrákok által látog-
tatva, egy percnyi távolság a
Márkus-tértől.